

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/katowice/wystawy-w-regionie/wystawy-w-regionie-do-w/167837,Zwirko-i-Wigura-duet-asow-przestworzy.html>

04.05.2024, 21:04

Żwirko i Wigura - duet asów przestworzy

Wystawa przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN oraz Muzeum Miasta Jaworzna w 90. rocznicę w Międzynarodowych Zawodach Samolotów Turystycznych Challenge 1932 w Berlinie oraz 90. rocznicę śmierci Żwirki i Wigury w katastrofie lotniczej w Cierlicku Górny na Zaolziu.

Ekspozycja w symultaniczny sposób ukazuje losy Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury od czasów młodości, aż do ich pierwszego spotkania w 1929 r. w siedzibie Aeroklubu Akademickiego w Warszawie. Widoczne są w wspólne wątki wynikające ze skomplikowanej historii Polskich pierwszych dekad XX wieku. Żwirko – urodzony na Wileńszczyźnie, pod zaborem rosyjskim – służył w armii carskiej. Po rewolucji bolszewickiej wstąpił do I Korpusu Polskiego, a po jego rozformowaniu walczył z bolszewikami w białej armii gen. Denikina. Stanisław Wigura, młodszy o osiem lat od Żwirki, jako ochotnik walczył w wojnie polsko-bolszewickiej.

Kolejna część wystawy ukazuje wspólną karierę Żwirki i Wigury, pełną sukcesów – której ukoronowaniem było zwycięstwo w Challenge’u 1932 – i wypełnioną przyjaźnią oraz wzajemnym zaufaniem. W dyscyplinie, którą reprezentowali, życie każdego z nich zależało od umiejętności i rzetelności drugiego. Równie ważnym elementem wystawy jest przedstawienie form upamiętnienia ich postaci, które są aktualne od momentu ich tragicznej śmierci, aż do dzisiaj. Udział 300000 ludzi w uroczystościach pogrzebowych potwierdzał fenomen ich popularności. Historia pełna spektakularnych sukcesów budzi zainteresowanie do dzisiaj. Aktualnie Franciszek Żwirko i Stanisław Wigura są patronami ponad 200 ulic i kilkunastu szkół. Na bramie do Żwirkowiska – miejsca pamięci utworzonego w miejscu katastrofy lotniczej, w której zginęli, znajduje się napis: „Żwirki i Wigury start do wieczności”.

Scenariusz wystawy: Adrian Rams

Recenzja merytoryczna: dr hab. prof. WSTiE w Jarosławiu Andrzej Olejko

Projekt graficzny: dr Sławomir Śląski

Fotografie i dokumenty ze zbiorów: Narodowego Archiwum Cyfrowego, Fundacji Historycznej Lotnictwa Polskiego

Opracowanie komputerowych modeli samolotów: Tomasz Sadzinica

Wernisaż wystawy "Żwirko i Wigura - duet asów"

przestworzy" w Jaworznie,
31 maja 2022 r.

Wernisaż wystawy "Żwirko
i Wigura - dueat asów
przestworzy" w Jaworznie,
31 maja 2022 r.

Wernisaż wystawy "Żwirko
i Wigura - dueat asów
przestworzy" w Jaworznie,
31 maja 2022 r.

Wernisaż wystawy "Żwirko
i Wigura - dueat asów
przestworzy" w Jaworznie,
31 maja 2022 r.

Wernisaż wystawy "Żwirko
i Wigura - dueat asów
przestworzy" w Jaworznie,
31 maja 2022 r.

Wernisaż wystawy "Żwirko
i Wigura - dueat asów
przestworzy" w Jaworznie,
31 maja 2022 r.

Wernisaż wystawy "Żwirko
i Wigura - dueat asów
przestworzy" w Jaworznie,
31 maja 2022 r.

Wernisaż wystawy "Żwirko
i Wigura - dueat asów
przestworzy" w Jaworznie,
31 maja 2022 r.

Wernisaż wystawy "Żwirko
i Wigura - dueat asów
przestworzy" w Jaworznie,
31 maja 2022 r.

Informacje techniczne: wystawa plenerowa (posiada możliwość prezentacji wewnątrz), składa się z 15 paneli formatu 100 x 200 cm zamontowanych na 5 stelażach wystawienniczych o kształcie graniastostupa trójkątnego. Każdy stelaż należy obciążyć bloczkami betonowymi, które można wypożyczyć z wystawą.

PAMIĘCI POLSKICH SKRZYDEŁ
Franciszkowi Żwirce i Stanisławowi Wigurze

W 1929 r. w Akademickim Aeroklubie w Warszawie Franciszek Żwirko – doświadczony pilot i instruktor lotniczy – poznał Stanisława Wigurę – młodego studenta politechniki, konstruktora samolotów sportowych WR-1 i RWD-1. Znajomość szybko przerodziła się w przyjaźń, która zaowocowała licznymi sukcesami w krajowych i międzynarodowych zawodach lotniczych. Ich ukoronowaniem było zwycięstwo w Międzynarodowych Zawodach Samolotów Turystycznych Challenge 1932 na samolocie RWD-6. Ledwie 14 dni po zwycięstwie Żwirko i Wigura zginęli w wypadku lotniczym na Śląsku Cieszyńskim. W 90. rocznicę tych wydarzeń Muzeum Miasta Jaworzna oraz oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach prezentują Państwu wystawę czasową pt. *Żwirko i Wigura – duet asów przestworzy*, upamiętniającą ich największe dokonania, sukcesy oraz znaczący wkład w rozwój Polskich Skrzydeł.

Autor scenariusza: Adrian Rams
Projekt graficzny: dr Sławomir Śląski
Recenzja merytoryczna: dr hab. Andrzej Olejko, prof. Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej w Jarosławiu
Recenzja graficzna: Paulina Żak
Cyfrowe modele samolotów: Tomasz Sadziniča
Współpraca: Przemysław Dudzik, Aleksandra Korol-Chudy, Robert Gretzngier, Ryszard Mozgól, dr Jarosław Neja, Paweł Ogarek
Zdjęcia pochodzą ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego oraz Fundacji Historycznej Lotnictwa Polskiego.

1. Stanisław Wigura (z lewej) i Franciszek Żwirko (z prawej) przed samolotem RWD-6. Fot. NAC.
2. Model cyfrowy samolotu RWD-6 Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury o rejestracji SP-AHN. Opracował Tomasz Sadziniča.
3. Franciszek Żwirko i Stanisław Wigura po emisji audycji na żywo w Polskim Radiu po zwycięstwie w Challenge'u 1932. Fot. FHLP.
4. Pilot Franciszek Żwirko i konstruktor lotniczy Stanisław Wigura przed samolotem RWD-6. Fot. NAC.

Panele wystawy

PAMIĘCI POLSKICH SKRZYDEŁ
Franciszce Żwirce i Stanisławowi Wigurze

W 1929 r. w Akademickim Aeroklubie w Warszawie Franciszek Żwirko – doświadczony pilot i instruktor lotniczy – poznał Stanisława Wigurę – młodego studenta politechniki, konstruktora samolotów sportowych WR-1 i RWD-1. Znajomość szybko przerodziła się w przyjaźń, która zaowocowała licznymi sukcesami w krajowych i międzynarodowych zawodach lotniczych. Ich ukoronowaniem było zwycięstwo w Międzynarodowych Zawodach Samolotów Turystycznych Challenge 1932 na samolocie RWD-6. Ledwie 14 dni po zwycięstwie Żwirko i Wigura zginęli w wypadku lotniczym na Śląsku Cieszyńskim. W 90. rocznicę tych wydarzeń Muzeum Miasta Jaworzna oraz oddział Instytutu Pamięi Narodowej w Katowicach prezentują Państwu wystawę czasową pt. *Żwirko i Wigura – duet asów przestworzy*, upamiętniającą ich największe dokonania, sukcesy oraz znaczący wkład w rozwój Polskich Skrzydeł.

Autor scenariusza: Adrian Ramo
 Projekt graficzny: dr Sławomir Słajki
 Recenzja merytoryczna: dr hab. Andrzej Olejko, prof. Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej w Jarosławiu
 Recenzja graficzna: Paulina Żak
 Cyfrowe modele samolotów: Tomasz Sądzińska
 Współpracownicy: Przemysław Dudzik, Aleksandra Korol-Chudy, Robert Gretzkyngier, Ryszard Mozgól, dr Jarosław Neja, Paweł Ogarek
 Zdjęcia pochodzą ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego oraz Fundacji Historycznej Lotnictwa Polskiego.

1. Stanisław Wigura (z lewej) i Franciszek Żwirko (z prawej) przed samolotem RWD-6. Fot. NAC.
2. Model cyfrowy samolotu RWD-6 Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury o rejestracji SP-AHN. Opracował Tomasz Sądzińska.
3. Franciszek Żwirko i Stanisław Wigura po emisji audycji na żywo w Polskim Radiu po zwycięstwie w Challenge'u 1932. Fot. FHLP.
4. Pilot Franciszek Żwirko i konstruktor lotniczy Stanisław Wigura przed samolotem RWD-6. Fot. NAC.

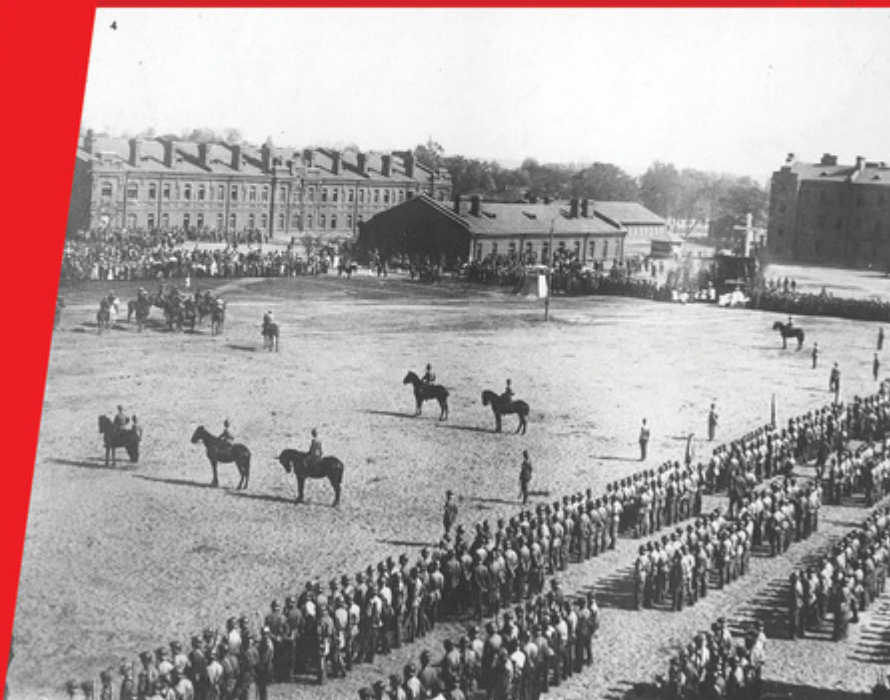
**FRANCISZEK ŻWIRKO
- Z RODZINNEGO DOMU DO POLSKI**

Franciszek Żwirko urodził się 16 sierpnia 1895 r. na Wileńszczyźnie. W 1913 r. rodzina Żwirków przeniosiła się do Homla. Jeszcze niepełnoletni Franciszek wyjechał do Petersburga i chcąc spełnić swoje marzenia o lataniu zapisał się do szkoły pilotów. Edukację lotniczą przerwała jednak zdecydowana interwencja matki. W 1915 r. został wcielony do armii carskiej, ukończył szkołę oficerską, w kolejnym roku walczył na froncie z Niemcami, w 1917 r. awansował do stopnia porucznika. Gdy wybuchła rewolucja bolszewicka, wstąpił do I Korpusu Polskiego gen. Józefa Dowbor-Muśnickiego. Po demobilizacji Korpusu Żwirko usiłował przedostać się do Polski. Wstąpił do armii gen. Antona Denikina, gdzie rozpoczął kurs w szkole obserwatorów lotnictwa. W połowie 1920 r., po rozbiciu białej armii przez bolszewików, udało mu się uciec statkiem towarowym do Konstantynopola. W sierpniu 1921 r. dotarł do rodzinnego domu w Homlu, skąd wyruszył do niepodległej Polski.

Zdjęcia:

1. Jedno z najwcześniejszych zdjęć Franciszka Żwirki. Fot. FHLP
2. Defilada oddziałów I Korpusu Polskiego w Rosji z okazji Święta Konstytucji 3 Maja w Bobrujsku, 1918 r. Fot. NAC.
3. Franciszek Żwirko w Armii Rosyjskiej, 1916 r. Fot. FHLP
4. Uroczystość Święta Konstytucji 3 Maja w I Korpusie Polskim stacjonującym w Bobrujsku, 1918 r. Fot. NAC.

STANISŁAW WIGURA
– INŻYNIER I KONSTRUKTOR

Stanisław Wigura urodził się 9 kwietnia 1903 r. w Żytomierzu. Od wczesnej młodości interesował się techniką i lotnictwem. Podczas wojny polsko-bolszewickiej służył jako ochotnik w 8 pułku artylerii polowej. Po wojnie ukończył Gimnazjum im. Jana Zamoyskiego w Warszawie, następnie studiował na Wydziale Mechanicznym Politechniki Warszawskiej. Był jednym z założycieli Sekcji Lotniczej Koła Mechaników Politechniki Warszawskiej, gdzie spotkał swoich przyjaciół: Stanisława Rogalskiego i Jerzego Drzewieckiego, z którymi stworzył słynny zespół konstruktorski RWD. W 1929 r. uzyskał dyplom inżyniera mechanika oraz zdobył dyplom pilota sportowego w Aeroklubie Akademickim w Warszawie. Poza działalnością konstruktorską Wigura pracował jako wykładowca w Państwowej Szkole Lotniczo-Samochodowej w Warszawie oraz jako asystent w Katedrze Budowy Płatowców Politechniki Warszawskiej.

Zdjęcia:

1. Stanisław Wigura – inżynier i konstruktor samolotów oraz przyjaciel Franciszka Żwirki. Fot. FHLP.
2. Stanisław Wigura i Franciszek Żwirko w samolocie RWD-6 skonstruowanym specjalnie na międzynarodowe zawody Challenge 1932. Fot. FHLP.
3. Pilot Franciszek Żwirko i konstruktor lotniczy Stanisław Wigura przed samolotem RWD-4. Fot. NAC.
4. Model cyfrowy samolotu RWD-6 o rejestracji SP-AHN, na którym Żwirko i Wigura wygrali Challenge 1932. Opracował Tomasz Sędzina.

ŻWIRKO W WOJSKU POLSKIM

Franciszek Żwirko we wrześniu 1921 r. zgłosił się do eskadry lotniczej stacjonującej w Wilnie, gdzie przyjęto go do służby jako szeregowca – mechanika. 1 kwietnia 1922 r. został zdemobilizowany i wyjechał do Warszawy, tam planował znaleźć pracę i znów wstąpić do wojska. Szybko znalazł zatrudnienie w biurze fabryki „Pocisk”. W sierpniu 1922 r. dostał powołanie do służby w 1 Pułku Lotniczym w Warszawie w stopniu podporucznika, pełniąc funkcję oficera ds. wychowania fizycznego. Mimo że Żwirko służył w lotnictwie, nie dane mu było latać. Sprawy po jego myśli zaczęły układać się dopiero w czerwcu 1923 r., gdy został odkomenderowany do Szkoły Pilotów w Bydgoszczy, a w marcu 1924 r. do Wyższej Szkoły Pilotażu w Grudziądzu, gdzie po trzech miesiącach awansował do stopnia porucznika. Do bydgoskiej szkoły wrócił w 1925 r. jako instruktor pilotażu. Trzecia eskadra, w której szkolił Żwirko, była uznawana za wzór do naśladowania.

Zdjęcia:

1. Franciszek Żwirko jako młody podporucznik Wojska Polskiego. Fot. FHLP.
2. Franciszek Żwirko w kabine samolotu Hanriot HD.14, gdy był instruktorem w bydgoskiej szkole pilotów. Fot. FHLP.
3. Porucznik pilot Franciszek Żwirko w czasie służby w 1 Pułku Lotniczym w Warszawie. Fot. FHLP.
4. Breguet XX, który Żwirko pilotował podczas służby w 1 Pułku Lotniczym w Warszawie. Model cyfrowy – Tomasz Sadzina.
5. Franciszek Żwirko i mechanik sierżant Galecki pozują przy samolocie Potez XV na terenie Szkoły Pilotów w Bydgoszczy. Takim samolotem Żwirko odbył pierwszy lot nocny. Fot. NAC.

Pliki do pobrania

[Wystawa_Żwirko i Wigura \(pdf, 27.25 MB\) 12.09.2023 11:18](#)

Opcje strony